

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 31/2010-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť G. B., B., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. F., B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 22/09 a jeho uznesením zo 6. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť G. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2009 doručená sťažnosť G. B. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivý proces a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 22/09 a jeho uznesením zo 6. apríla 2009.

1. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľovi „... 12. 2. 2009... bolo vznesené obvinenie pre podozrenie zo spáchania zločinu podvodu spolupáchatelstvom, podľa § 20, § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Tr. zákona, za skutok uvedený v bode č. 15 uznesenia, sp. zn. ČVS: PPZ-80/BOK-B-2007 zo dňa 12. 2. 2009...“. Toho istého dňa bol sťažovateľ zadržaný, obvinený a následne bol podaný návrh prokurátorom na jeho vzatie do väzby. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola zamietnutá. O sťažovateľovom vzatí do väzby rozhodol sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), „ktorý ma vzal do vyšetrovacej väzby uznesením, sp. zn. 0 Tp 91/2009, zo dňa 15. 2. 2009, z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. poriadku, pričom nevyhovel návrhu prokurátora na moje vzatie do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku, nakoľko nevzhladol dôvody na moje vzatie do väzby z tohto dôvodu“. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť „okamžite po vyhlásení dňa 15. 2. 2009... ústne do zápisnice... nakoľko som tvrdil a stále tvrdím, že neexistujú... dôvody pre takéto rozhodnutie“. Pre nevzatie do väzby „podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku podal aj prokurátor sťažnosť proti uzneseniu o mojom vzatí do väzby... Dňa 24. 2. 2009 predložil prokurátor odôvodnenie svojej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu, sp. zn. 0 Tp 91/09 zo dňa 15. 2. 2009“.

2. Sťažovateľ uviedol: „Môj obhajca po prevzatí obhajoby predložil dňa 14. 2. 2009 písomnú žiadosť vyšetrovateľovi P PZ o nazretie do spisového materiálu, podľa § 69 ods. 1 Tr. poriadku. O tejto žiadosti rozhodol vyšetrovateľ až dňa 16. 2. 2009, keď podľa § 69 ods. 2 Tr. poriadku zamietol nazretie do vyšetrovacieho spisu bez akéhokoľvek konkrétneho zdôvodnenia.“

Po doručení tohto rozhodnutia, podal dňa 2. 3. 2009 vyšetrovateľovi môj obhajca žiadosť, podľa § 69 ods. 2 Tr. poriadku aby prokurátor urýchlene preskúmal závažnosť dôvodov zamietnutia nazretia do spisu vyšetrovateľom.

Do dnešného dňa, za chvíľu budú 3 mesiace, nebolo o tejto žiadosti prokurátorom rozhodnuté!...

Pri začiatku môjho výsluchu pred rozhodnutím o vzatí do väzby dňa 15. 2. 2009 sudcom pre prípravné konanie môj obhajca predložil písomnú žiadosť o nazretie do spisového materiálu sudcovi pre prípravné konanie podľa § 69 ods. 6 Tr. poriadku - vid' zápisnica o výsluchu zo dňa 15.2.2009, ktorá sa založila do spisu...

Dňa 2. 3. 2009 predložil opakovane podľa § 69 ods. 6 Tr. poriadku môj obhajca písomnú žiadosť sudcovi pre prípravné konanie o umožnenie nazretia do spisového materiálu, v ktorom upozornil na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 67/03 z 10. marca 2004 a Nález Ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 41/01 zo dňa 12. júla 2001, a žiadal o umožnenie nazretia do spisového materiálu ešte pred rozhodnutím nadriadeného súdu o sťažnosti proti vzatiu do väzby, aby mohol kvalifikovane odôvodniť sťažnosť proti vzatiu do väzby, ktorú som podal.

Následne bol som vyzvaný sudcom pre prípravné konanie aby som sa vyjadril k odôvodneniu sťažnosti prokurátora ohľade môjho nevzatia do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. poriadku, bez toho aby podľa § 69 ods. 6 Tr. poriadku mne, alebo môjmu obhajcovi bolo umožnené nazrieť do spisového materiálu sudcom pre prípravné konanie, a to ani napriek opakovaným písomným žiadostiam v tomto smere a poukázaním na porušovanie môjho práva na obhajobu !

Môj obhajca na základe výzvy sudcu pre prípravné konanie sa vyjadril k sťažnosti prokurátora a zároveň aj odôvodnil moju sťažnosť proti napadnutému uzneseniu, a to písomným podaním zo dňa 22. 3. 2009, bez toho aby mu bolo umožnené nazrieť do spisového materiálu súdom prvého stupňa. V uvedenom vyjadrení, odôvodnení sťažnosti tiež poukázal na tieto skutočnosti a upozornil na porušovanie môjho práva na obhajobu!

Napriek tomu ani do rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo dňa 6. 4. 2009, ktorým rozhodol tento súd ako nadriadený súd o mojej sťažnosti proti vzatiu do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku, ktorú zamietol, a zároveň o zrušení uznesenia Okresného súdu Bratislava I., sp. zn. 0 Tp 91/09, zo dňa 15. 2. 2009,

pričom ho nahradil vlastným uznesením, ktorým rozhodol o mojom vzatí do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b/, c/, Tr. poriadku, ani v tomto konaní pred Krajským súdom v Bratislave, nebol odstránení nedostatok, a nebolo umožnené ani mne, ani môjmu obhajcovi nazrieť do spisového materiálu! Toto považujem za porušenie môjho práva na obhajobu , a to zásadným spôsobom!“

3. Sťažovateľ ďalej uviedol:

«Krajský súd v Bratislave, ako nadriadený súd rozhodol o mojej sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I. , sp. zn. 0 Tp 91/09 zo dňa 15. 2. 2009 o mojom vzatí do väzby, až dňa 6. 4. 2009, pričom jeho uznesenie mne a môjmu advokátovi bolo doručené, až v mesiaci máj 2009, asi po mesiaci, t. j. celkovo po uplynutí cca, pomaly 3 mesiacov, jedná sa pritom o väzobnú vec. Toto považujem za ďalšie porušovanie môjho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na spravodlivý proces, v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Môj obhajca písomne, podaním zo dňa 22. 3. 2009 sa vyjadril k sťažnosti prokurátora a zároveň odôvodnil moju sťažnosť proti napadnutému uzneseniu o vzatí do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c), Tr. poriadku, dodávam bez toho aby mu bolo umožnené súdom prvého stupňa alebo nadriadeným súdom nazretie do spisu, napriek jeho písomným sťažnostiam a žiadostiam zo dňa 15. 2. 2009. 2. 3. 2009, 22. 3. 2009, a nemohol preto ani kvalifikovane odôvodniť mnou podanú sťažnosť proti vzatiu do väzby. Toto jeho vyjadrenie a zdôvodnenie sťažnosti pri rozhodovaní o mojej sťažnosti proti vzatiu do väzby, a sťažnosti prokurátora pre nevzatie ma do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku na neverejnom zasadnutí Krajského súdu v Bratislave, nebolo ani prečítané. nevyplýva to ani z odôvodnenia uznesenia o rozhodnutí o väzbe, napriek tomu, že mi bolo umožnené zúčastniť sa na tomto neverejnom zasadnutí!...

V odôvodnení uznesenia sú uvedené ku sťažnosti prokurátora len vyjadrenia tam prítomných obhajcov a jedného z obvinených, ale nič o mojom vyjadrení sa, cestou obhajcu v písomnej forme podanej na súd...

Na základe uvedeného tvrdím, že mi fakticky bolo postupom nadriadeného súdu odňatá možnosť vyjadriť sa k sťažnosti prokurátora, dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1

písm. b) Tr. poriadku ako ich navrhoval prokurátor, a taktiež možnosť na odôvodnenie mojej sťažnosti proti vzatiu do väzby, o ktorej sa rozhodovalo na nadriadennom súde zároveň - vid' poučenia uznesení: „Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.“. V tomto vidím ďalšie porušenie môjho práva ako obvineného na spravodlivý proces, práva na súdnu a inú právnu ochranu, podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. c /Dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR.

Nehovoriac o tom, že nadriadený súd Krajský súd v Bratislave, svojím rozhodnutím, uznesením sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo dňa 6. 4. 2009 , ktorým rozhodol o mojej sťažnosti proti vzatiu do väzby, o sťažnosti prokurátora proti nevzatiu do väzby /po 50 dňoch po podaní, doručené mi to však bolo a môjmu advokátovi až po uplynutí vyše 60 dní/...»

4. Sťažovateľ navrhol, „aby Ústavný súd... vyslovil vo svojom náleze, že:

1./ Rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave - uznesenie, sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo dňa 06. apríla 2009, ktorým bolo rozhodnuté o zrušení uznesenia Okresného súdu Bratislava I., sp. zn. 0 Tp 91/09 zo dňa 15. 02. 2009 a podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. poriadku, že sa obv. G. B. berie do väzby podľa § 72 ods. 2 Tr. poriadku z dôvodu § 71 ods. 1 písm. b/, c/ Tr. poriadku s tým, že väzba sa začína dňom 12. 2. 2009 a v konaní, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo boli porušené základné ľudské práva sťažovateľa G. B., a to právo na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa Čl. 5 ods. 3, ods. 4, právo na spravodlivý proces a na obhajobu, podľa Čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd, základné ľudské právo a sloboda - právo na osobnú slobodu podľa Čl. 17 ods. 2, odsek 5, právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1, právo na spravodlivý proces a na prejednanie veci bez prietahov podľa Čl. 48 ods. 2, a právo na obhajobu podľa Čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

2./ Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 06. apríla 2009 sp. zn. 5 Tpo 22/09 vo vzťahu k sťažovateľovi G. B. sa zrušuje...“.

Sťažovateľ súčasne žiadal priznať primerané zadosťučinenie v sume 15 000 € a náhradu trov konania v sume 368,55 €.

5. Sťažovateľ k sťažnosti okrem iných písomností pripojil uznesenie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 91/09 z 15. februára 2009, vyjadrenie k odôvodneniu prokurátora proti tomuto uzneseniu a druhostupňové rozhodnutie sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo 6. apríla 2009.

II.

6. Pre účely verifikácie sťažovateľových tvrdení ústavný súd nahliadol do trestného spisu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 91/09, ako aj trestného spisu krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 22/09, z obsahu ktorých (vo vzťahu k sťažovateľom tvrdným skutočnostiam majúcim spôsobiť porušenie ním označených práv) vyplýva:

6.1 Podľa „zápisnice o výsluchu“ obvineného sťažovateľa z 15. februára 2009 (č. l. 28 až 30), na ktorom sa zúčastnil aj jeho obhajca JUDr. L. F., bol po vykonaní výsluchu sťažovateľa oboznámený („oboznamuje sa“) obsah vyšetrovacieho spisu sp. zn. ČVS: PPZ-80/BOK-B-2007. Potom bolo vyhlásené uznesenie o vzatí sťažovateľa do väzby, jeho odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. Proti uzneseniu podal sťažovateľ aj prokurátor sťažnosť.

6.2 Na č. l. 33 a 34 súdneho spisu je žiadosť obhajcu sťažovateľa z 15. februára 2009 adresovaná okresnému súdu „... o nazretie do spisového materiálu podľa § 69 ods. 6 Tr. poriadku“.

6.3 Uznesením (č. l. 57 až 60) sp. zn. 0 Tp 91/09 z 15. februára 2009 bol (spolu s ďalšími obvinenými) sťažovateľ vzatý do väzby „z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.“. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že „... Obvinený G. B. je trestne stíhaný pre zločin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 20, § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/, c/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je uvedené v bode 15/ vyššie citovaného uznesenia o vznesení obvinenia.“ (t. j. uznesenia sp. zn. ČVS: PPZ-80/BOK-B-2007 z 12. februára 2009, pozn.).

„... Obvinený G. B. nemá žiaden stály legálny zdroj príjmov, je dlhodobo nezamestnaný, v minulosti bol 4-krát súdne trestaný pre majetkovú i násilnú trestnú činnosť, v súčasnosti je trestne stíhaný na Okresnom súde Bratislava III pre trestný čin vydierania,

je dôvodne podozrivý, že v rámci hierarchie organizovanej skupiny mal vysoké postavenie, z doposiaľ zadovážených dôkazov ku skutku v bode 15/ vyplýva, že práve on rozhodoval o del'be finančných prostriedkov získaných podvodným predajom bytu.“

Po citovaní § 71 ods. 1 Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, pozn.) *„Sudca dospel k záveru, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie sa stali, majú znaky trestných činov... a sú tu v tomto štádiu konania dôvody na podozrenie, že ich spáchali obvinení.“*

6.4 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) listom (č. l. 133 až 136) sp. zn. IV Gv 5/08 z 24. februára 2009 adresovaným okresnému súdu odôvodnila svoju sťažnosť proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie z 15. februára 2009 o vzatí do väzby (už uvedenom v bode 6.3). Vo vzťahu k sťažovateľovi navrhla, aby krajský súd *„zrušil uznesenie... a rozhodol vo veci sám a z dôvodov § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. vzal do väzby G. B..., ktorý bol zadržaný v zmysle § 86 ods. 1 Tr. por...“*. Svoj návrh odôvodnila tým, že *„obvinení... sú dôvodne podozriví zo spáchania závažnej skupinovej trestnej činnosti a táto trestná činnosť predstavuje organizovanú formu sofistikovanej trestnej činnosti podvodného charakteru, v ktorej konanie každého z obvinených na seba nadväzuje a je významné z hľadiska dosiahnutia účelu podvodného konania tak, aby sa takmer vylúčila možnosť jeho odhalenia. Závažnosť konania je daná aj následkom trestného činu, ktorý... spočíva v porušení vlastníckych práv fyzických osôb, ktoré je chránené nielen Trestným zákonom, ale aj Ústavou... v čl. 20 ods. 1.“*

6.5 Obhajca sťažovateľa v liste z 2. marca 2009 adresovanom okresnému súdu (č. l. 144 a 145) označenom ako *„opakovaná žiadosť o nazretie do spisového materiálu podľa § 69 ods. 6 Tr. poriadku“* konštatoval, že *„spisový materiál sp. zn. 0 Tp 91/09 týkajúci sa väzby môjho klienta... sa nachádza t. č. podľa môjho zistenia na krajskom súde... v súvislosti s vyhotovením rozhodnutí odvolacieho súdu pri prejednaní sťažností prokurátora o nevzatí do väzby obv. H., Š., obv. N. a obv. R.“*. Po citovaní právnych viet nálezov ústavného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 67/03 a III. ÚS 41/01 uviedol: *„... opakovane Vás žiadam, aby ste mi určili termín a miesto, a to ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu v podanej sťažnosti proti vzatiu do väzby, aby som mal čas*

vyjadriť sa k dôkazom, dôvodom väzby, aby som mal čas vyjadriť sa k dôkazom, kde by som mohol nazrieť do spisového materiálu sp. zn. 0 Tp 91/09, prípadne jeho časti týkajúceho sa môjho klienta v súlade s ustanovením § 69 ods. 6 Tr. poriadku.“

6.6 Prílohami tejto opakovanej žiadosti bol list obhajcu sťažovateľa z 15. februára 2009 už citovaný v bode 6.2 a oznámenie Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odbor B., oddelenie vyšetrovania B., sp. zn. ČVS: PPZ-80/BOK-B-2007 zo 16. februára 2009 adresované právnemu zástupcovi sťažovateľa (č. l. 148) tohto znenia:

„V trestnej veci obvinených M. N..., G. B... k Vaším žiadostiam zo dňa 12. 2. 2009 o nazretie do vyšetrovacieho spisu Vám v zmysle § 69 ods. 2 Tr. por. toto právo odmietam, aby sa zabránilo zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania. Poučenie: na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie práva nazerať do spisu týka, je prokurátor povinný preskúmať závažnosť dôvodov tohto odmietnutia.“

6.7 Na č. l. 196 je *„Predvolanie na neverejné zasadnutie o sťažnosti generálneho prokurátora a obvinených proti uzneseniu Okresného súdu... sp. zn. 0 Tp 91/09 z 15. 02. 2009“* z 1. apríla 2009, o ktorom bol upovedomený sťažovateľ prostredníctvom Ústavu na výkon väzby B. (fax z krajského súdu adresovaný Ústavu na výkon väzby B. 1. apríla 2009 o 13.46 h), spolu so žiadosťou o predvedenie sťažovateľa na toto zasadnutie *„v prípade, ak sa neverejného zasadnutia chce zúčastniť“*.

6.8 Na č. l. 198 je *„úradný záznam“* z 1. apríla 2009, podľa ktorého boli obhajcovia obvinených (aj obhajca sťažovateľa) uvedeného dňa telefonicky upovedomení o termíne konania neverejného zasadnutia krajského súdu.

6.9 Podľa *„zápisnice o neverejnom zasadnutí“* krajského súdu konanom 6. apríla 2009 (č. l. 207 až 209), predmetom ktorého bolo rozhodnúť o sťažnostiach obvinených proti uzneseniu okresného súdu z 15. februára 2009, sa tohto zasadnutia nezúčastnil sťažovateľ – *„neprítomný, o TNZ upovedomený, prehlásil, že sa nechce neverejného zasadnutia zúčastniť“*, ako aj jeho obhajca, ktorý svoju neúčast ospravedlnil. Po podaní správy

(poverenou členkou senátu) „o stave veci, ktorá je predmetom prejednávania“, bolo udelené slovo na konečné návrhy, ktoré využili na zasadnutí prítomní obhajcovia, zástupkyňa generálnej prokuratúry a obvinený J. T.

Po porade senátu jeho predsedníčka vyhlásila uznesenie, ktorým bolo zrušené napadnuté prvostupňové rozhodnutie vo vzťahu k obvineným (vrátane sťažovateľa) a obvinení boli vzatí „do väzby podľa § 72 ods. 2 Tr. por. z dôvodu § 71 ods. 1 písm. b) písm. c) Tr. por...“. Krajský súd súčasne vyslovil, že sťažnosti obvinených (vrátane sťažovateľa) sa zamietajú.

6.10 Na č. l. 210 je list okresného súdu zo 6. apríla 2009 doručený krajskému súdu 8. apríla 2009, ktorým v prílohe postúpil vyjadrenie obhajcu sťažovateľa „k odôvodneniu sťažnosti prokurátora proti uzn. OS BA I zo dňa 15. 2. 2009, doručené tunajšiemu súdu dňa 27. 3. 2009, nakoľko spis tunajšieho súdu Vám bol predložený 26. marca 2009“, ktorého podstatou je návrh, aby krajský súd „sťažnosť generálneho prokurátora proti napadnutému uzneseniu... z dôvodu, že som nebol vzatý do väzby aj z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku zamietol..., lebo nie je dôvodná“. Taktiež žiadal, aby „na základe mnou podanej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu... s ktorým bol vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku, nakoľko nie sú tieto dôvody mojej väzby zákonne podložené... aby odvolací súd napadnuté uznesenie... zrušil a mňa z väzby prepustil na slobodu“.

6.11 Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo 6. apríla 2009 (č. l. 216 až 218) zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu vo vzťahu k obvineným J. D., G. J., sťažovateľovi a J. T. a týchto obvinených vzal do väzby z dôvodov uvedených vo výroku uznesenia, konkrétne sťažovateľa z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Krajský súd súčasne zamietol „podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por... sťažnosti obvinených J. D., G. J., G. B., J. T...“ proti predmetnému uzneseniu okresného súdu. K zamietnutiu sťažností obvinených v odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol: „Odvolací súd vo vzťahu k sťažnostiam obvinených proti ich vzatiu do väzby v tejto časti poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia, s ktorým sa vo vzťahu k väzobným

dôvodom deklarovaným v tomto uznesení stotožňuje.“ (pozri tiež bod 6.3 k odôvodneniu väzby sťažovateľa okresným súdom).

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia:

a) Uviedol výrok prvostupňového rozhodnutia a podstatné skutočnosti, ktoré viedli sudcu pre prípravné konanie k jeho právnym záverom, „že dôvody tzv. útekovej a preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, c/ Tr. por. sú determinované osobami obvinených, obzvlášť závažným charakterom trestnej činnosti pre ktorú sú trestne stíhaní, za ktorú im v prípade uznania viny hrozia vysoké tresty, jej rozsiahlosťou a napokon aj jej pokračujúcim charakterom. Obvinený D. je dôvodne podozrivý zo spáchania viacerých trestných činov, vrátane obzvlášť závažných zločinov s trestnou sadzbou 12 až 20 rokov, za účelom páchania trestnej činnosti mal založiť organizovanú skupinu a následne riadiť jej činnosť. Obvinená J. a obvinení T. a A. sú rovnako podozriví zo spáchania obzvlášť závažných zločinov, ktoré mali spáchať ako členovia organizovanej skupiny, za ktoré trestný zákon stanovuje trestnú sadzbu 12 až 20 rokov, čiže v prípade uznania viny im hrozí vysoký trest. U obvinenej J. je podozrenie, že vyhotovovala dokumenty potrebné k prevodu vlastníctva k nehnuteľnostiam a vybavovala katastrálne konania. U obvineného T. bolo zistené, že je bezdomovcom od roku 2002. Obvinený B. nemá žiadny stály legálny zdroj príjmov, je dlhodobo nezamestnaný, v minulosti bol 4-krát súdne trestaný pre majetkovú i násilnú trestnú činnosť. Je dôvodné podozrenie, že v rámci hierarchie organizovanej skupiny mal vysoké postavenie.

Pokiaľ ide o prokurátorom navrhovanú kolúznú väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. sudca pre prípravné konanie uviedol, že túto nemohol akceptovať z dôvodu, že neboli zistené žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by preukazovali snahu obvinených akýmkoľvek spôsobom pôsobiť na svedkov, spoluobvinených alebo snahu inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Rovnako neakceptoval návrh prokurátora pokiaľ ide o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. u obvineného T. a A., keďže neboli zistené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali obavu, že budú pokračovať v páchaní trestnej činnosti...“.

b) Následne oboznámil podstatné časti odôvodnení sťažností obvinených D., J. a najmä prokurátorky generálnej prokuratúry:

„Z písomného odôvodnenia sťažnosti prokurátorky GP SR vyplýva, že v súvislosti s nezatím obvineného D., obvinenej J., obvineného B. a obvineného A. do väzby aj z dôvodu § 72 ods. 1 písm. b/ Tr. por., že sudca pre prípravné konanie zrejme u týchto obvinených vychádzal zrejme zo stanoviska, že pre naplnenie takéhoto dôvodu väzby je nevyhnutné, aby boli zistené také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali takému konaniu obvinených pred ich zadržaním, ktoré zjavne smerovalo k ovplyvňovaniu spoluobvinených, svedkov. Uviedla, že je logické, že takéhoto konkrétneho konania sa ani jeden nemohol dopustiť, keďže všetci boli zadržaní v jeden deň a bolo vznesené obvinenie. Až v deň zadržania a doručenia uznesenia o vznesení obvinenia zistili, z akého trestného činu sú obvinení, a ktoré osoby sú spoločne s nimi obvinené. Vo vzťahu k existencii kolúzneho dôvodu väzby poukázala na platnú judikatúru NS SR, nález Ústavného súdu SR, z ktorých vyplýva, že existencia zákonného dôvodu kolúznej väzby nevyžaduje preukázanie dokonaného kolúzneho konania obvineného, ale postačuje preukázanie takých konkrétnych skutočností, ktoré sú spôsobilé založiť rozumnú obavu, že obvinený by sa s veľkou pravdepodobnosťou mohol v prípade ponechania na slobode dopustiť konania kolúznej povahy...“

c) Svoje skutkové a právne závery odôvodnil krajský súd takto:

„Krajský súd v Bratislave... dospel k záveru, že sťažnosti obvinených dôvodné nie sú, sťažnosť Generálneho prokurátora SR je sčasti dôvodná.

Krajský súd ako súd odvolací určil v predmetnej trestnej veci neverejné zasadnutie, na ktorom umožnil účasť všetkým obvineným, ich obhajcom a zástupkyňi GP SR. Na neverejnom zasadnutí odvolacieho súdu bol prítomný iba obvinený J. T., obhajcovia obvinených J. D. a G. J. a zástupkyňa generálneho prokurátora.

Zástupkyňa Generálneho prokurátora SR na neverejnom zasadnutí predniesla dôvody sťažnosti v zhode s písomne podanými dôvodmi...

Odvolací súd vo vzťahu k sťažnostiam obvinených proti ich vzatiu do väzby v tejto časti poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia, s ktorým sa vo vzťahu k väzobným dôvodom deklarovaných v tomto uznesení stotožňuje.

Odvolačí súd na rozdiel od sudcu pre prípravné konanie je však toho názoru, že v danom prípade existujú dôvody pre kolúznú väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. u obvineného D., obvineného B. a u obvinenej J.

Vo vzťahu k tomuto dôvodu väzby u obvinených krajský súd uvádza, že z konanie obvinených v skutkoch kladeným im za vinu vyplýva, že forma ich účasti mala spočívať v určitej miere aktívnej činnosti. Obvinený D. mal založiť organizovanú skupinu, riadiť jej činnosť, ktorá mala spočívať v podvodných prevodoch vlastníctva k rôznym nehnuteľnostiam, u obvinenej J. je dôvodné podozrenie, že mala vyhotovovať dokumenty potrebné k týmto prevodom, obvinený B. je dôvodne podozrivý, že v rámci hierarchie organizovanej skupiny mal mať vysoké postavenie, mal rozhodovať o delbe finančných prostriedkov získaných podvodným predajom bytu.

Krajský súd v tejto časti prisviedča sťažnostnej argumentácii generálneho prokurátora a uvádza, že existencia zákonného dôvodu kolúznej väzby nevyžaduje preukázanie dokonaného kolúzneho konania obvinených, ale postačuje preukázanie takých konkrétnych skutočností, ktoré sú spôsobilé založiť rozumnú a dôvodnú obavu, že obvinení by sa s veľkou pravdepodobnosťou mohli v prípade ponechania na slobode konania kolúzne povahy dopustiť. Rozsah a spôsob páchania trestnej činnosti, z ktorej sú dôvodne podozriví - zahŕňajúc aktívnu účasť v rámci konania skupiny, v ktorej konanie každého jedného člena má za následok porušenie alebo ohrozenie záujmov chránených trestným zákonom - odôvodňuje obavu, že v prípade ich ponechania na slobode, vzhľadom i na hrozbu vyplývajúcu z trestného stíhania, by sa pokúsili pôsobiť na svedkov či spoluobvinených, prípadne ďalších doposiaľ nestotožnených spolupáchateľov či svedkov, alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie...

Odvolačí súd na základe sťažnosti Generálneho prokurátora SR zrušil napadnuté uznesenie sudcu pre prípravné konanie a rozhodol sám o vzatí obvinených do väzby tak, ako je to vyššie uvedené.

Krajský súd v Bratislave zároveň zamietol sťažnosti obvinených D., J., B. a T., a to z dôvodov, ktoré sú vyššie uvedené, a z ktorých dôvodov vyhovel sťažnosti prokurátora. Ich podrobné uvádzanie by bolo formálnym opakovaním dôvodov, pre ktoré rozhodol o vzatí do väzby obvinených...

Na základe vyššie uvedeného, odvolací súd na podklade podaných sťažností proti napadnutému uzneseniu zrušil napadnuté uznesenie a sám vo veci rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.“

III.

7. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon... Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: ... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením ods. 1 písm. c) tohoto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo... a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania...

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva... c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného

výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú...

9. Ako vyplýva zo sťažnosti a z jej príloh, takmer vo všetkých sťažovateľom uvedených skutočnostiach (pozri body 1 až 3) malo dôjsť k namietanému porušeniu jeho základných práv a slobôd najmä postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 22/09 a jeho uznesením zo 6. apríla 2009 (pozri petit sťažnosti v bode 4). Sťažovateľ vytýka orgánom činným v trestnom konaní, sudcovi pre prípravné konanie aj krajskému súdu nevyhovenie jeho žiadostiam „o nazretie do spisového materiálu“, zdĺhavé rozhodovanie o jeho väzbe, ako aj neexistenciu dôvodov na jeho trestné stíhanie („v priebehu doposiaľ vykonaného... vyšetrovania po vznesení obvinenia vo veci na základe vykonaných dôkazov opakovanými výsluchmi..., bolo toto moje obvinenie od základov vyvrátené“). V podstate tieto skutočnosti mali spôsobiť namietané porušenie ním označených základných práv a slobôd. V okolnostiach danej veci ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že predmetom konania všeobecných súdov a napokon aj ich uznesení bolo rozhodovanie o vzatí sťažovateľa do väzby (resp. o dôvodoch väzby zohľadňujúcich dovedty zistený skutkový stav).

III.A

K namietanému porušeniu „práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3, ods. 4... Dohovoru...“, základného práva „na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2, odsek 5... Ústavy...“ uznesením krajského súdu „sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo dňa 06. apríla 2009, ktorým bolo rozhodnuté o zrušení uznesenia Okresného súdu... sp. zn. 0 Tp 91/09 zo dňa 15. 02. 2009..., že sa obv. G. B. berie do väzby... z dôvodu § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. poriadku...“

10. Aj keď sťažovateľ v petite svojej sťažnosti výslovne nenamietal neústavnosť prvostupňového väzobného rozhodnutia, ústavný súd vzhľadom na už uvedenú argumentáciu sťažovateľa (o absencii preukázania existencie dôvodov jeho väzby) považoval za dôvodné zaujať stanovisko k preskúmaniu jeho ústavnosti (pozri bod 1).

11. Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby, o žiadosti o prepustenie z väzby, o ďalšom trvaní väzby, o zmene dôvodov väzby, o návrhu na predĺženie lehoty väzby a rozhodnutie prokurátora o prepustení obvineného z väzby.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 189 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie možno napadnúť pre

- a) nesprávnosť niektorého jeho výroku,
- b) zřejmý rozpor výroku s odôvodnením, alebo
- c) porušenie ustanovení o konaní, ktoré uzneseniu predchádzalo, ak toto porušenie mohlo spôsobiť nesprávnosť niektorého výroku uznesenia.

12. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa mohol, a ako z obsahu sťažnosti vyplýva, túto možnosť aj využil, domôcť ochrany svojich práv podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 15. februára 2009, o ktorej bol oprávnený rozhodnúť a v konečnom dôsledku aj rozhodol krajský súd (konanie vedené pod sp. zn. 5 Tpo 22/09 a uznesenie zo 6. apríla 2009). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07). Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v časti smerujúcej proti postupu a rozhodnutiu okresného súdu konštatuje existenciu dôvodu na jej odmietnutie pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Vychádzajúc z petitu sťažnosti sťažovateľ vidí porušenie svojich práv najmä v postupe krajského súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 15. februára 2009, ktorým bola táto zamietnutá. Podľa tvrdenia sťažovateľa postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 22/09 a jeho uznesením zo 6. apríla

2009 došlo predovšetkým k porušeniu práv zaručujúcich osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru.

14. Z čl. 17 ods. 2 ústavy okrem iného vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy. Podľa judikatúry ústavného súdu je v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (obdobne III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). Na konanie, predmetom ktorého je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 227/03). Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04).

15. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, tak ako je už citované (pozri bod 6.11), je zrejmé, že krajský súd sa zaoberal podstatnými námietkami obvinených, ktoré uvádzali v písomnom odôvodnení svojich sťažností proti uzneseniu okresného súdu z 15. februára 2009. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že sťažovateľ k ústavnej sťažnosti nepripojil písomné vyhotovenie svojich námietok proti predmetnému prvostupňovému rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby a ani v súdnom spise okresného súdu sp. zn. 0 Tp 91/09 sa takéto písomné vyhotovenie odôvodnenia jeho sťažnosti nenachádza.

V posudzovanej veci druhostupňový súd nepochybne vyhodnocoval dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa a dôvody jeho väzby. Krajský súd sa dôsledne zaoberal skúmaním splnenia formálnych podmienok, ako aj materiálnych podmienok väzby všetkých obvinených vrátane sťažovateľa. Keďže nezistil pochybenie v postupe a rozhodnutí prvostupňového väzobného súdu, sťažnosť sťažovateľa, ako aj ostatných obvinených zamietol.

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis* I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

17. Krajský súd, v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok (v rámci druhostupňového konania) relevantných na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby, a tým o jeho ďalšom zotrvaní vo väzbe, vychádzal zo skutkového a právneho stavu zisteného na základe vykonaného dokazovania orgánmi činnými v trestnom konaní. Z dovtedajších výsledkov tohto dokazovania krajský súd považoval za preukázané, že trestné stíhanie sťažovateľa je dôvodné (*„... v súčasnom štádiu trestného konania existuje dôvodné podozrenie, že obvinení mali spáchať skutky, pre ktoré bolo proti nim vznesené obvinenie, a že tieto skutky*

majú znaky trestných činov pre ktoré bolo vznesené obvinenie. Výsledky dokazovania zatiaľ nerozptýlili podozrenie o spáchaní trestnej činnosti.“). Krajský súd rovnako poukázal na skutkové okolnosti pretrvávania väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku [pozri bod 6.11c)], ktoré v konečnom dôsledku viedli aj k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodiť, že by sa nevysporiadal s právne relevantnými argumentmi v súvislosti s rozhodovaním o väzbe obvinených (a aj sťažovateľa), a podľa názoru ústavného súdu sú tieto odôvodnenia ústavnoprávne akceptovateľné. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nepovažuje uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 22/09 zo 6. apríla 2009 za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

18. Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ mal a aj má v rámci platnej právnej úpravy trestného konania dostatok účinných právnych prostriedkov ochrany jeho základných práv a slobôd (vrátane práva na osobnú slobodu) jednak v štádiu prípravného konania, ako aj v súdnom trestnom konaní (napr. žiadosť o preskúmanie postupu policajta, rozhodovanie o trvaní väzby, právo obvineného kedykoľvek požiadať o prepustenie na slobodu, povinnosť orgánov činných v trestnom konaní, sudcu pre

prípravné konania a súdu skúmať v každom štádiu trestného stíhania či dôvody väzby trvajú, alebo sa zmenili, povinná obhajoba, dozor prokurátora, predbežné prejednanie obžaloby, konanie hlavného pojednávania a rozhodovanie vo veci, odvolacie konanie, konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch), ktorých využitie má prednosť pred domáhaním sa ochrany ústavnosti podaním sťažnosti ústavnému súdu.

III.B

K namietanému porušeniu „... práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, právo na spravodlivý proces a na prejednanie veci bez priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2, právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy“, ako aj „práva na spravodlivý proces a na obhajobu, podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. c) Dohovoru...“

20. Sťažovateľom namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) pri rozhodovaní všeobecného súdu o väzbe spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia všeobecného súdu (v bode 3 sťažovateľom tvrdené neuvedenie jeho argumentácie v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu) treba *ratione materiae* subsumovať pod ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy). Porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru neprichádza v takomto prípade do úvahy, keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahuje spravidla na konanie vo veci samej. Ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy) je v prípadoch súdneho konania o väzbe v pomere špeciality voči generálnemu ustanoveniu čl. 6 ods. 1 dohovoru (čl. 46 ods. 1 a nasl. ústavy; *mutatis mutandis* I. ÚS 224/03). V súvislosti s namietaním porušenia práva sťažovateľa na spravodlivý proces ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť uvedenú v bode 15 spočívajúcu v nevypracovaní písomného vyhotovenia sťažnosti proti jeho vzatiu do väzby (ako to vyplýva z obsahu predmetného trestného spisu, resp. jej nepredložení ústavnému súdu), ktorá (spolu s jeho neúčast'ou, ako aj neúčast'ou jeho obhajcu na zasadnutí odvolacieho súdu) nepodporuje (zoslabuje) tvrdenie sťažovateľa o porušení aj týchto ním označených práv a slobôd vo veci konajúcimi orgánmi štátu.

21. Ústavný súd viazaný petitom sťažnosti sťažovateľa, ktorý bol v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd aj v tomto prípade opätovne poznamenáva, že sťažovateľ má možnosť domáhať sa účinnej ochrany (aj vo vzťahu k tomuto ním namietanému porušeniu označených práv) v ďalšom štádiu trestného konania, a to v súdnom konaní vo veci samej.

III.C

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

22. Ústavný súd nahliadnutím do súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 91/2009 zistil, že súdny spis v predmetnej väzobnej veci bol predložený krajskému súdu 30. marca 2009, ktorý o sťažnostiach obvinených a generálneho prokurátora Slovenskej republiky rozhodol na neverejnom zasadnutí 6. apríla 2009. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 21. apríla 2009. Druhostupňové rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi 11. mája 2009 a jeho obhajcovi 14. mája 2009. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že odvolacie konanie v predmetnej väzobnej veci nemožno kvalifikovať ako konanie, ktorého dĺžka by mohla spôsobiť porušenie označeného práva vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažnosť v tejto časti ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.D

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy [resp. práva obhajovať sa podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru]

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy [resp. čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru] je potrebné uviesť, že podľa judikatúry

ústavného súdu sa týmto článkom ústavy všetkým oprávneným osobám zaručuje, že budú mať čas na prípravu obhajoby, že budú mať možnosť pripraviť si obhajobu a že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu nezaručuje oprávnenej osobe dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom tohto práva je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (napr. II. ÚS 8/96, I. ÚS 140/04). Účelom práva nazerať do spisu (ako súčasť práva na obhajobu) je poskytnutie príležitosti oboznámiť sa so všetkými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci, a tým aj v plnej miere predložiť súdu vlastnú argumentáciu v záujme ochrany vlastných práv, najmä pokiaľ ide o konanie vo veci samej (ale tiež aj v konaní o zákonnosti väzby). Naplnenie práva na súdnu previerku zákonnosti v trestnom konaní predpokladá okrem iného aj rešpektovanie procesných oprávnení sťažovateľa v konaní pred súdom (napr. práva nazerania do spisov zaručeného v § 69 ods. 2 Trestného poriadku, analog. aj podľa § 44 ods. 2 Trestného poriadku), v ktorom sa skúma zákonnosť a najmä sa rozhoduje o vine a treste (III. ÚS 163/03).

24. V posudzovanej veci sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na obhajobu z dôvodu neumožnenia jeho obhajcovi, aj napriek opakovaným žiadostiam, nahliadnuť do súdneho spisu. Z obsahu sťažnosti, ale najmä zo súdneho spisu sp. zn. 0 Tp 91/08 vyplýva, že:

- Prvú písomnú žiadosť o nazretie do trestného spisu predložil obhajca vyšetrovateľovi 12. februára 2009. Túto žiadosť vyšetrovateľ zamietol 16. februára 2009, pričom sťažovateľa poučil o právach prokurátora preskúmať jeho rozhodnutie.

- Obhajca sťažovateľa bol 15. februára 2009 po výsluchu sťažovateľa pri jeho vzatí do väzby oboznámený s obsahom vyšetrovacieho spisu sp. zn. ČVS: PPZ-80/BOK-B-2007.

- Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „... podal dňa 2. 3. 2009 vyšetrovateľovi môj obhajca žiadosť podľa § 69 ods. 2 Tr. poriadku, aby prokurátor urýchlene preskúmal závažnosť dôvodov zamietnutia nazretia do spisu vyšetrovateľom“. Ústavný súd poznamenáva, že predmetná písomnosť nebola pripojená k sťažnosti a ani nebola súčasťou predmetného súdneho spisu. Sťažovateľ taktiež neuviedol, či a akou formou sa domáhal odpovede orgánmi prokuratúry na tieto jeho námietky.

- Obhajca žiadosťami z 15. februára 2009 a 2. marca 2009 adresovanými okresnému súdu žiadal o umožnenie nazrieť do súdneho spisu (pozri bližšie body 6.1 až 6.6).

25. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci zákonnú úpravu tvorí Trestný poriadok (zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov), ktorého relevantnými v okolnostiach danej veci sú najmä jeho § 69 ods. 1, 2, 3 a 6 a § 230.

Podľa § 69 ods. 1, 2, 3 a 6 Trestného poriadku obvinený, obhajca, poškodený... majú právo nazerať do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní..., robiť si z nich výpisky a poznámky... Závažnosť dôvodov, z ktorých orgán činný v trestnom konaní toto právo odmietol, na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie týka, je prokurátor povinný urýchlene preskúmať. Ak právo nahliadať do spisu a s ním spojené ostatné práva uvedené v odseku 1 zo závažných dôvodov odmietol prokurátor, na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie týka, je nadriadený prokurátor povinný urýchlene preskúmať dôvodnosť odmietnutia. Tieto práva nemožno odoprieť obvinenému a obhajcovi a poškodenému po tom, čo boli upozornení na možnosť preštudovať spisy (ods. 1). V prípravnom konaní orgán činný v trestnom konaní môže právo nazerať do spisu a s ním spojené práva podľa odseku 1 zo závažných dôvodov odmietnuť, najmä ak v spise nemožno urobiť opatrenia, ktoré by zabránili zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania (ods. 2). Tomu, kto má právo byť pri úkone prítomný, nemožno odoprieť nazretie do zápisnice o tomto úkone. Obvinenému a jeho obhajcovi nemožno odoprieť nazretie do uznesenia o vznesení obvinenia. V konaní pred súdom nemožno odoprieť nazretie do spisov obvinenému a jeho obhajcovi, poškodenému, zúčastnenej osobe a ich splnomocnencom (ods. 3). Rovnaké práva ako orgán činný v trestnom konaní má aj sudca pre prípravné konanie, ak v čase konania v rámci svojej právomoci nakladá so spisom. Ak však sudca pre prípravné konanie v konaní o väzbe pred rozhodnutím o nej odmietne obvinenému alebo obhajcovi právo nazrieť do celého spisu, zároveň s odmietnutím tohto práva označí a umožní sprístupniť na nazretie obvinenému alebo jeho obhajcovi tie časti spisu, ktoré obsahujú skutočnosti alebo dôkazy, na ktoré sa podľa § 71 až § 87 a § 339 pri rozhodovaní o väzbe prihliada (ods. 6).

Podľa § 230 Trestného poriadku dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor v rozsahu oprávnení daných mu príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, resp. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

26. Ústavný súd poukazujúc na platnú právnu úpravu a tiež na zistené skutočnosti konštatuje, že sťažovateľ mal platným právnym poriadkom poskytnutý dostatočný priestor na realizáciu svojho práva na nahliadnutie do spisu, ku ktorému však doteraz nedošlo aj jeho vlastným pričinením. (Pozri tiež argumentáciu k odmietnutiu sťažnosti v súvislosti s namietaným porušením práva na spravodlivé súdne konanie, t. j. možnosť domáhať sa účinnej ochrany v súdnom konaní vo veci samej). Vychádzajúc zo skutočnosti, že posudzovaná vec bola v štádiu prípravného konania, mohol sťažovateľ aktívnejšie využiť oprávnenia dané mu Trestným poriadkom, najmä domáhať sa hoci aj opakovaným podnetom ingerencie prokurátora, prípadne podať sťažnosť na postup sudcu podľa príslušných ustanovení zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Aj keď postup orgánov činných v trestnom konaní a vo veci konajúcich súdov (napr. sťažovateľom tvrdným nerozhodnutím prokurátora o jeho námietkach proti zamietnutiu jeho žiadosti o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu, nereagovaním sudcu pre prípravné konanie na jeho žiadosti o nahliadnutie do súdneho spisu, oneskorené predloženie jeho stanoviska k sťažnosti prokurátora odvolaciemu súdu) nemožno posudzovať za plne zodpovedajúci zákonným ustanoveniam zabezpečujúcim realizáciu práva na obhajobu, vzhľadom na už uvedené skutočnosti (podielu samotného sťažovateľa) ústavný súd konštatuje, že postup vo veci konajúcich orgánov štátu nemožno považovať za taký postup, ktorého intenzita by spôsobila porušenie sťažovateľovho práva na obhajobu.

27. Keďže ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom krajského súdu a sťažovateľom namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

III.E

28. V závere ústavný súd poznamenáva, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

29. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) môže obvinený... uvádzat' okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvolit' si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom...

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 79 ods. 2 Trestného poriadku policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili...

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu...

30. Ďalšie procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) vyplývajú z príslušných ustanovení II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého oddielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku. Taktiež zákon o prokuratúre umožňuje (§ 31 a nasl.) domáhať sa preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu vrátane možnosti žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor.

31. Ústavný súd konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v tzv. predsúdnom štádiu trestného konania. Z toho vyplýva, že až po podaní obžaloby sa môže začať konanie pred súdom. V takomto prípade všeobecný súd, ktorému bude podaná obžaloba, bude povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania predchádzajúceho podaniu obžaloby, a to tiež so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd v prípravnom konaní. Všeobecný súd má podľa Trestného poriadku aplikovateľného na tento prípad celý rad účinných procesných nástrojov ako zabezpečiť nápravu prípadného porušenia základných práv a slobôd v prípravnom konaní, ak dospeje k záveru, že boli porušené. Keďže po prípadnom podaní obžaloby by súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania boli súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania, dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv v trestnej veci, ktorá nebola v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončená, k záveru, že ďalším možným dôvodom odmietnutia sťažovateľovej sťažnosti je aj nedostatok právomoci ústavného súdu konať a rozhodnúť v uvedenej veci (obdobne napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

32. Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi (ako obvinenému, resp. obžalovanému) v ďalšom priebehu konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov v jeho trestnej veci.

33. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd nepovažoval za dôvodné rozhodovať aj o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2010